

**ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEK OKULU
ÖĞRENCİLERİNİN PROBLEM ÇÖZME BECERİSİ ALGILARI**

Füsun ÖZTÜRK* Gonca İNCE* Zeynep ZÜLKADİROĞLU*

ÖZET

Bu çalışma, Çukurova Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin problem çözme becerileri konusunda kendilerini algılayışlarını tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya 84 bayan ve 97 erkek olmak üzere toplam 181 gönüllü öğrenci katılmıştır.

Araştırmada, Heppner ve Petersen tarafından geliştirilen (1982) ve Türkiye Uyarlaması Şahin, Şahin ve Heppner tarafından yapılan (1993) Problem Çözme Envanteri A formu kullanılmıştır. İstatistiksel değerlendirmeler, Machintosh bilgisayarında, anova testi, frekans dağılımları, ortalama standart sapma değerleri Statview 512 paket programı ile yapılmıştır.

Araştırma sonucunda öğrencilerin problem çözme becerilerini algılayışlarında, cinsiyetlerine, branşlarına ve sınıflarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

Anahtar kelimeler: Öğrenci, problem çözme becerisi, algı

**PROBLEM-SOLVING SKILL PERCEPTION OF STUDENTS OF PHYSICAL
EDUCATION AND SPORTS COLLEGE OF ÇUKUROVA UNIVERSITY**

SUMMARY

The Purpose of this study was to determine problem-solving skill perception of students of Physical Education and Sport College, Çukurova University, 84 female and 97 male volunteers (totally 181 students) participated in this study.

In this study, problem Solving Inventory, Form A had been developed by Heppner and Peterson (1982)

Adapted by Şahin, Şahin and Heppner (1993) were used. The analyses was carried out through the anova test, frequency distribution, mean and standard deviation, in the Statview 512 package programme on the Macintosh Computer.

Statistical analysis showed that there was no significant difference between genders, sports branches and classes.

Key Words: Student, problem-solving skill, perception

* Çukurova Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu
* Çukurova Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu
* Çukurova Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu

GİRİŞ

İnsanlar toplumsal birer varlık olarak yaşamları boyunca başkalarıyla iletişim içindedirler. Eğitim ortamında öğretmen-öğrenci iletişimi, öğrencinin hem akademik başarısı hem de toplumsal uyum ve başarısı için özellikle önemlidir. Öğretmenin problem çözme becerisi, öğrencinin istenmeyen davranışlarını düzeltebilmesi için gerekli olan planlı, sabırlı, içten ve motive edici yaklaşımı sağlar. Bu da öğrencilerle kuracağı iletişimde etkilidir.

İnsanların günlük yaşantılarındaki problemleri genellikle kişisel deneyimlere, geleneklere veya otorite figürlerine başvurarak çözüm aradıkları görülmektedir (1). Problem çözme, belli bir amaca ulaşmak için karşılaşılan güçlükleri ortadan kaldırmaya yönelik bilişsel ve psikolojik boyutları olan bir dizi çabayı içeren bir süreçtir (2).

Kendini sosyal problemlerin çözümünde etkisiz olarak algılayan bireylerin, mutsuzluk yaşamada büyük bir risk altında oldukları görülmektedir. Bu bireylerin depresyon düzeyleri kontrol altına alınsa da , düşük problem çözme becerisi algısı ve onun olumsuz yaşam stresiyle etkileşimi, mutsuzluğun derecesini arttırmaktadır. Kişilerin problem çözme becerilerindeki zayıflığın, mutsuzluk riskini artırdığı gözlemlenmektedir (3).

Bu çalışma, geleceğin beden eğitimi öğretmeni adayları olan beden eğitimi ve spor yüksekokulundaki öğrencilerin, problem çözme becerileri konusunda kendilerini algılayışlarını tesbit etmek amacıyla yapılmıştır

GEREÇ VE YÖNTEM

Denekler: Araştırmaya Ç.Ü Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü'nden 84 bayan ve 97 erkek olmak üzere 181 gönüllü öğrenci katılmıştır.

Ölçme Aracı: Araştırmada, Heppner ve Petersen tarafından geliştirilen (1982) ve Türkiye Uyarlaması Şahin,Şahin ve Heppner tarafından yapılan (1993) Problem Çözme Envanteri A Formu kullanılmıştır (4).

Bireyin problem çözme becerileri konusunda kendini algılayışını ölçen bu envanter 35 maddeden oluşan 1-6 arası puanlanan likert tipi bir ölçektir. Ölçekten alınan toplam puanların yüksekliği, bireyin problem çözme becerileri konusunda kendini yetersiz olarak algıladığını gösterir.

Verilerin Toplanması: Problem Çözme Envanteri 1.,2.,3., ve 4. Sınıftaki gönüllü öğrencilere grup olarak uygulanmış ve zaman sınırlaması konmadan kendilerini değerlendirmeleri istenmiştir. Puanlanmasında protokole uygun olarak 9., 22., ve 29. Maddeler puanlama dışı tutulmuştur. 1., 2., 3., 4., 11., 13., 14., 15., 17., 21., 25., 26., 30., ve 34. maddeler ters olarak puanlanmıştır. Bu maddelerin yeterli problem çözme becerilerini temsil ettiği varsayılmıştır. Puan ranjı, 32-192'dir. İstatistiksel değerlendirmeler, Machintosh bilgisayarında Statview 512 paket programında Anova Testi ile yapılmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya Ç.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi öğretmenliği bölümü'nden katılan 181 gönüllü katılımcının yaş ortalamalarına göre dağılımları, Tablo I de verilmiştir.

TABLO I: KATILIMCILARIN YAŞ ORTALAMALARINA GÖRE DAĞILIMLARI

ÖĞRETMENLİK BÖLÜMÜ	BAYAN		ERKEK		GENEL	GENEL TOPLAM	
	n	x	n	x	x	n	%
1. SINIF	26	20.89±2.25	27	21.56±1.95	26.23±2.11	53	26.23
2.SINIF	22	20.82±1.82	22	22.50±1.60	21.66±1.89	44	21.80
3. SINIF	16	21.56±1.86	21	23.67±1.07	22.77±1.79	37	18.32
4. SINIF	20	22.80±1.91	27	23.96±1.19	23.47±1.63	47	23.26
TOPLAM	84	21.45±2.11	97	22.90±1.79	22.23±2.07	181	100

Katılımcıların yaş ortalama değerlerine bakıldığında, toplam 84 bayan katılımcının yaş ortalaması 21.45±2.11 iken, 97 erkek katılımcının 22.90±1.79 dur.

Katılımcıların branşlara göre dağılımları, Tablo II'de gösterilmiştir.

TABLO II: KATILIMCILARIN BRANŞLARA GÖRE DAĞILIMI

BRANŞLAR	BAYAN		ERKEK		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%
ATLETİZM	7	8.33	6	5.22	13	7.18
KARATE	5	5.95	4	3.50	9	4.97
GÜREŞ	-	-	2	1.80	2	1.11
FUTBOL	4	4.76	61	53.1	55	30.4
BASKETBOL	19	22.6	13	11.3	28	15.5
JİMNASTİK	8	9.52	4	3.50	12	6.63
VOLEYBOL	14	16.7	11	9.60	25	13.8
HENTBOL	10	11.9	6	5.21	12	6.63
YÜZME	1	1.19	2	1.74	3	1.66
BRANŞSIZ	16	19.1	6	5.22	22	12.2
TOPLAM	84	100	97	100	181	100

Katılımcıların branşlara göre dağılımlarına bakıldığında, bayan katılımcıların en fazla basketbol branşıyla uğraştığı (19 kişi,%22.6),erkek katılımcıların ise futbol branşını tercih ettikleri (61 kişi,53.1) tespit edilmiştir.

Katılımcıların branşlara göre problem çözme envanteri puanlarının karşılaştırması, Tablo III'de verilmiştir.

TABLO III: BRANŞLARA GÖRE PROBLEM ÇÖZME ENVANTERİ PUANLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

BRANŞLAR	n	x	ss
ATLETİZM	13	88.77	15.96
KARATE	9	80.44	17.24
GÜREŞ	2	69.50	40.41
FUTBOL	55	79.06	14.92
BASKETBOL	28	73.61	14.69
JİMNASTİK	12	69.58	13.21
VOLEYBOL	25	81.04	18.42
HENTBOL	12	78.75	14.21
YÜZME	3	81.33	21.03
BRANŞSIZ	22	83.27	19.61
P	0.39		
F	1.07		

Not: P değeri 0.05 anlamlılık düzeyine göre değerlendirilmiştir.

Katılımcıların branşlara göre problem çözme envanteri puanlarının karşılaştırmasına bakıldığında, branşlar arası $P=0.39$, $F=1.07$ anlamlılık düzeyine göre, istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($P>0.05$).

Katılımcıların cinsiyetlerine göre problem çözme envanteri puanlarının karşılaştırılması, Tablo IV'de verilmiştir.

**TABLO IV: CİNSİYETLERE GÖRE PROBLEM ÇÖZME ENVANTERİ PUANLARININ
KARŞILAŞTIRILMASI**

CİNSİYET	n	x	ss
BAYAN	84	79.50	16.24
ERKEK	97	77.59	16.67
P	0.44		
F	0.61		

Not: P değeri 0.05 anlamlılık düzeyine göre değerlendirilmiştir.

Katılımcıların cinsiyetlerine göre problem çözme envanteri puanlarının karşılaştırılmasına bakıldığında, cinsiyetler arası $P=0.44$, $F=0.61$ anlamlılık düzeyine göre, istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($P>0.05$).

Katılımcıların sınıflara göre, problem çözme envanteri puanlarının karşılaştırması, Tablo V'de verilmiştir.

**TABLO V: SINIFLARA GÖRE PROBLEM ÇÖZME ENVANTERİ PUANLARININ
KARŞILAŞTIRILMASI**

SINIFLAR	n	x	ss
1.SINIF	53	80.49	17.99
2.SINIF	44	74.75	14.59
3.SINIF	37	80.19	14.79
4.SINIF	47	78.34	17.41
P	0.33		
F	1.15		

Not: P değeri 0.05 anlamlılık düzeyine göre değerlendirilmiştir.

Katılımcıların sınıflara göre problem çözme envanteri puanlarının karşılaştırılmasına bakıldığında ise, sınıflar arası $P=0.33$, $F=1.15$ anlamlılık düzeyine göre, istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($P>0.05$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmaya, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü'nden 84 bayan ve 97 erkek olmak üzere 181 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Bayan öğrencilerin yaş ortalaması, 21.45 (± 2.11) ve erkek öğrencilerin yaş ortalaması 22.90 (± 1.79) olarak tespit edilmiştir. Katılımcıların, Atletizm, Jimnastik, Güreş, Karate, Futbol, Voleybol Hentbol ve basketbol olmak üzere 8 ayrı branşta aktif sporcu oldukları, 22 öğrencinin ise aktif olarak herhangi bir branşla uğraşmadıkları tespit edilmiştir.

Araştırma sonucunda katılımcıların problem çözme becerisi algılarında, branşlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p > 0.05$). Cinsiyetlere göre problem çözme envanteri puanlarının karşılaştırılması sonucu ise yine istatistiksel açıdan bir farklılığa rastlanmamıştır ($p > 0.05$). Heppner ve arkadaşlarının kendilerini 'başarılı' ve 'başarısız' problem çözücü olarak algılayan üniversite öğrencilerinin kişisel farklılıklarını belirlemek üzere yaptıkları bir araştırmada, erkeklerin kızlara göre, problem çözme süreçlerinin daha çok farkında oldukları ve kişiler arası problemleri çözmede kızlardan daha stratejik davranışları görülmüştür (5). Heppner, Reeder ve Larson tarafından yapılan başka bir araştırmada ise, cinsiyet değişkeninin sadece başa çıkma yollarında etkili olduğu, problem çözme algısı ve cinsiyet etkileşiminde alınan tüm bilişsel değişkenler üzerinde anlamlı etkisinin olmadığı gözlenmiştir (6).

Ülkemizde, Taylan tarafından 226 üniversite öğrencisiyle yapılan bir araştırmada ise, problem çözme envanteri toplam puanlarının öğrencilerin öğrenim gördükleri programa göre farklı olduğu, cinsiyet ve sınıf düzeyine göre ise farklılık olmadığı bulunmuştur (7). Bu araştırma sonuçları da katılımcıların problem çözme becerisi algılarında sınıflara göre anlamlı bir farklılığın bulunmadığını göstermektedir ($p > 0.05$). Çam tarafından yapılan diğer bir çalışmada, öğretmenlik formasyonu eğitimi programının öğretmen adaylarının problem çözme becerisi algılarına etkisi incelenmiştir. Sonuçlar, ilk ve son ölçüm puanları karşılaştırıldığında, son ölçüm lehine anlamlı bir farklılığın olduğunu göstermiştir. Öğretmen adaylarının geldikleri alana (fen-sosyal), daha önce ya da halen öğretmenlik yapıp yapmamalarına, mezun ya da halen öğrenci olmalarına, yaşlarına ve cinsiyetlerine göre iki ölçüm puanlarının farklılaşmadığı görülmüştür (8).

Problem çözme konusunda yapılan araştırmaların sonuçları incelendiğinde; problem çözme becerisi algısının, bireylerin zeka düzeyleri, kişilik yapıları, kaygı durumları, düşünce tarzları ve olumsuz yaşam stresinden etkilendiği görülmektedir (9). Bu nedenle beden eğitimi öğretmeni adaylarının problem çözme becerisi algılarıyla ilgili daha ayrıntılı bilgilerin ortaya konabilmesi için değişik üniversitelerin ilgili bölüm öğrencilerinin katılımlarıyla sözü edilen değişkenlerin de ele alınarak değerlendirileceği daha kapsamlı bir araştırma yapılması yararlı olacaktır.

KAYNAKLAR

1. Karasar, N., Bilimsel Araştırma Yöntemi, 3. Baskı, Bilim Yayınevi, Ankara, 1986
2. Oğuzkan, F., Orta Dereceli Okullarda Öğretim, 2. Baskı, Genel Matbaacılık, Ankara, 1989.
3. Bonner, R. L., VE Rich, A., Negatif Life Stress, Social Problem-Solving Self-Appraisal and Hopelessness: Implications for Suicide Research, *Cognitive Therapy and Research* 12(6), 1988 s:549-556.
4. Savaşır, I., Şahin, N. H., Bilişsel-Davranışçı Terapilerde Değerlendirme: Sık Kullanılan Ölçekler, *Türk Psikologlar Derneği Yayınları*, Ankara, 1997, s:79-85.
5. Heppner, P., P., Hiber, J., Neal, G., W., Weinstein, C., L., ve Rabinnowits, F., E., Personal Problem-Solving: A Descriptive Study of Individual Differences, *Journal of Counseling Psychology*, 29 (6), 1982, s:580-590
6. Heppner, P., p., Reeder, B., L. Ve Larson, L., M., Cognitive Variables Associated with Personal Problem – Solving Appraisal: Implications of Counseling *Journal of Counseling Psychology*, 30 (6), 1983, s:537-545
1. Taylan, S., Heppner'in Problem Çözme Envanterinin Uyarılma, Güvenirlilik ve Geçerlik Çalışmaları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1990.
8. Çam, S., Öğretmenlik Formasyon Eğitimi Programının Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Becerisi Algılarına Etkisi, *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(2), 1997, s:56-61
9. Çam, S., İletişim Becerileri Eğitimi Programının, Öğretmen Adaylarının Ego Durumlarına ve Problem Çözme Becerisi Algılarına Etkisi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, 1997, s:47.